

İNSANLARA METEOROLOJİK-KOZMİK TESİRLER PSİKOLOJİSİ

- III -

Prof. Dr. Rasim ADASAL

Modern Hekimliğe Göre Hava ve İklim Tesirleri:

Huntington ve çalışma arkadaşları asrımızın başlarında iklimle medeniyet basamakları arasında ilişkiler aramaya başlamışlar, ve iklim uyarımlarının jeografik farklarını tesbit etmişler; her ay tesbit edilen en soğuk, orta ve en sıcak hava koşullarının üzerinde durmuşlardır. Ancak bu güçlü bilgin 1947 yılında 71 yaşında olarak öldüğü zaman "Tarihin Gelişmesi" adlı kitabını bitirmemiş olarak bırakmıştı. Huntington birçok yeni dökümanlar toplamış olmakla beraber bunların bir kısmı güçlükle anlatılmaktadır. Bu ünlü bilgin insanı, onu dış çevreden dürtten kuvvetleri ve davranışlarıyla incelemiş; ve bunu şuradan buradan vaki olan toparlamalara değil, gerçek bir yaratıcılığa dayatmıştır. Bu bilgin bunlara girışmeden önce bir jeograf idi; lakin onun anladığı coğrafya haritalara ve metinlere dayalı ölü bir bilim değildi; ve şöyle diyordu: "Yeni coğrafya bugün çok daha ötelere gider; nebalları, hayvanları ve insanları dünya üstündeki dağılımlarına ve yaşamak zorunda kaldıkları ortamlara göre inceler"

Huntington 1897 de yüksek tahsilini bitirdiği zaman, Türkiye'de Amerikan Koleji'nde konferanslar veren bir hoca olarak tayin edilmişti; ve Türkiye'den sonra çok maceralı bir hayata başlamıştı. Memleketimizde kaldığı 4 yıl içinde tatillerini doğu illerinde araştırmalarla geçirmiş; ve bundan sonra Harvard Üniversitesinde çalışmalarını izlemek üzere Amerika'ya gitmişti. Sonra sırayla Türkistan'da ve İran'da vazifeler almış, orta ve uzak doğunun birçok yerlerinde etüdlere yapmış; nihayet kuzey Afrika'yı, Güney Amerika'yı ve bütün Avrupa'yı da gezmiştir. Bu seyahatlarının hiçbir turistik karakteri yoktu. Huntington her seyahatından yeni bir kitap, yeni buluşlar, yeni gözlemler getiriyordu. İşte bu seyahatlar esnasında bu bilgin uzun bir süreden beri zihnini kurcalayan "İklimin İnsan Üzerinde Tesirleri" problemini ciddiyetle ele almıştı. Herşeyden önce iklimin medeniyetler üzerine bir tesiri olduğunu görmüştü.

Hava değişiklikleri ve İşçilerin Randımanları:

Huntington özellikle insanların günlük çalışmalarında ve 4 senelik bir zaman içinde belirli testlerle işçi gruplarında denemeler yapmış; ve oldukça basit ve açık sonuçlara varmıştır. Sonbaharla İlkbahar'da daha iyi çalışılır. Bunlar sağlığa en uygun olan güzel mevsimlerdir; ve en verimli ayda Kasım ayıdır. Kışın 3 ayıyla yazın Temmuz ve Ağustos aylarında çalışma randımanı eğrisi oldukça düşer. Bu denemelerin yapıldığı memlekette pirimler yılın her zamanında bir birinin benzeri olduğu cihetle, şu veya bu ayda iş parçası başına verilen ücretin azalması veya aksine çoğalması mesleki bir etkene bağlanamaz. O halde bu mevsim çalkalanmalarına etkenleri fabrika dışında aramak gerektir. Bu denemelerin yapıldığı sıralarda ekonomik kriz, grev ve iş koşullarını değiştirecek başka problemlerde olmadığı cihetle tek etkenin hava değişikliklerinden ibaret olduğu kanısına varılmıştır. Huntington denemelerini diğer şehir fabrikalarında da yapmış ve aşağı yukarı aynı sonuçlara varmış; ve bütün bu travaylar, çeşitli kitaplar, broşürler ve halkın anlayacağı şekilde mekaleler halinde yayınlanmıştır. Bu sonuçları çok aşırı bulanlar olmuş; lakin hiç yılmadan araştırıcı bilgin, etüdünü kalıtım ve genetik problemlerine de çevirmiş ve bunun sonunda "Doğumların Mevsimleri" adlı eserini yazmıştır. Huntington devrinde insanlık ilminin bütün dallarında en büyük otorite ve bilgin olarak selamlanmıştır.

İklimin ve Sıcakların Zararlı Tesirleri:

Cincinnati Üniversitesinde deneysel hekimlik profesörü olan C.A.Mills'de aşağı yukarı 50 yıl içinde hava problemleriyle ilgilenmiş; ve gençliğini geçirdiği Indiana'nın çok istikrarsız havasının toplum sağlığına oynadığı rol gözünden kaçmamıştır. Daha sonra Pekin'de Tıp Kolejinde çalışmaktayken özellikle sıcakların ve iklimin insan psikolojisine olan tesirlerini yakından görerek incelemiştir. Hatıralarından bazı parçalar nakle-

diyordum: "1927'de çok yakıcı sıcaklar sürerken en ufak çocuğum doğmak üzereydi. Korunması yolunda yapmak zorunda kaldığım savaşman, iklimin fizyolojik etken olarak rolünü bana anlatmıştı. 5 yıllık bir süre içinde büyük çabalar harcadım; ve bugün dahi oğlum büyümüş olarak çocukluğunun bu denemelerini hatırladığı gibi her yıl sıcaklara karşı çok sıkıcı bir duyarlılık göstermektedir. Senelerce itidalli iklimlerde yaşamak suretiyle gösterdiğim aktif hayatla sıcak memleketlerde geçirdiğim hayatımı kıyasladım. Haziran'ın sonlarına kadar herşey iyi gidiyordu, lakin bu tarihten sonra Eylül ortalarına kadar hayvanlar ve insanlar bogucu sıcakların tesirleri altında kaldılar. Ben de bu süre içinde hemen birşey yapmamıştım, ve bu uzunca istirahattan sonra da çalışmaya istegim yoktu; ve özellikle bilimsel çalışmalarım için gereken enerjimi bulamıyordum. Kontrol edemediğim "Bir şey" normal hayatımın düzenini ağırlaştırıyordu. İşte "Bu bir şey" iklimden başka bir şey değildi."

Millis Amerika'ya döndükten sonra özellikle istatistiklere dayanan etüdlerin ve laboratuvar denemeleriyle klimatolojiyi ve iklim tedavisini geliştirmiş; ve "Hava sıcaklığının insan hayatı üzerine olan tesirleri" hakkındaki incelemelerini tip alemine kabul ettirmiştir.

Dr. Petersen'de hekimlikle iklim arasındaki ilişkiler hakkında önemli çalışmalar yapan bir bilgidir. Ona göre hekimler daha ziyade çok ince ve makroskopik incelemelerle ayrı ayrı organ-

işlemleriyle uğraşırlar; ve insan bütünlüğünü ihmal ederler. Oysa insan bir bütün olarak uymak zorunda bulunduğu bir dış çevrede yaşar. Vücut dengesini saklamak için durmadan savaşmak zorundadır. İçinde yaşadığımız hava kitlesi daima uygun değildir. Kötü intibaklar takdirinde hastalık ve ölüm tehditleri vardır. Bunları etkileyen açık ve derhal sebeblere bize intibaklar sağlayan çevre faktörlerini de katmak lazımdır. Bunun en önemlisi çok ihmal edilmiş olan atmosfere ait ortamdır.

Petersen yardımcılarıyla aynı şahsı uzun bir süre içinde günlük muayenelere tabi tutmak ve bütün değişiklikleri kaydetmek suretiyle izlemiş, ve bir sene zarfında tam tıbbi bilgiler toplamıştır. Aynı gözlemleri hastanede uzun yatan 5 hastada izlemiştir. Her gün onları testlerle yoklamak suretiyle belirli işlerde organizmalarının tesirlerini incelemiş; ve 18 ay zarfında mükemmel sonuçlar elde etmiş; ve "Normal" dediğimiz anlamı esasta bir tıbbi efsaneden ibaret olduğu kanısına varmıştır. İnsan organizması devamlı ve istikrarlı bir evrim haldedir. Bir günü diğerine benzemez. İncelediği hastaların dosyalarını incelemek suretiyle çok garib bir bulgu bulmuştur. Örneğin bir hastanın oksijen azlığından ızdıraplı olduğu her defasında aynı şey diğerlerinde de olmakta, ve hepsi aynı zamanda aynı tepkiyi göstermekteydi. Bu garip "Aynı zamanda olma"yı bir fenomene bağlamak gerekti. Çeşitli kontrollerden sonra bunu nihayet "Hava değişiklikleri"nden ibaret olduğuna karar verilmiştir.

- *Son yıllarda haberleşme üzerine çok büyük adımlar atıldı, fakat tebensüm için daha söylenecek çok şey var.*

Franklin P. JONES

- *Gülme, yan etkileri olmayan yatıştırıcı bir ilâçtır.*

Arnold H. GLASOW

- *Eğer dürüst yaşamışsak, nasıl öleceğimizi düşünmemize hiç gerek kalmaz.*

Robert BURNS

- *Gülerseniz, dünya da güler. Ağlarsanız, yalnız ağlarsınız.*

Ella W. WITCOX